

23.11. 2025, neděle věčnosti

Introit:

Toto praví Hospodin: "Mým trůnem jsou nebesa a podnoží mých nohou země. Kdepak je ten dům, který mi chcete vybudovat? Kdepak je místo mého odpočínutí? Všechny tyto věci učinila moje ruka. Tak vznikly všechny tyto věci, je výrok Hospodinův. Laskavě pohlédnu na toho, kdo je utištěný a na duchu ubitý, kdo se třese před mým slovem." (Iz 66,1-2)

Píseň: 702 *Krásná je modrá obloha*

Modlitba:

Pane Bože,

jsme zase jednou na konci církevního roku a na prahu dalšího adventního času. Prosíme, nauč nás dívat se s nadějí dopředu. My víme, že ve víře je každý konec – nejenom konec církevního roku, ale každý konec zároveň novým začátkem; začátkem tvého adventu.

Prosíme, ztiš si nás v tomto čase a pomoz, abychom byli vnímaví, abychom rozeznávali tvoje cesty a tvoji blízkost v našem světě.

Prosíme za všechna shromáždění, která se dnes scházejí ve tvém jménu. Prosíme, aby všude znělo a bylo ke slyšení tvé slovo. Prosíme, dávej zažívat, pociťovat naději.

Čtení: Žalm 31,1-9

Píseň: 714 *Někdo mě vede za ruku*

Text: Sk 6,8 – 7,2 a 7,48-60 (diakon Štěpán)

Kázání:

Nejdřív lidé viděli, že Štěpánova tvář je jako tvář anděla. O něco později, když už je skoro mrtvý, vidí Štěpán otevřená nebesa. Dvakrát je naznačeno Štěpánovo propojení s nebem. Něco andělského, svatého. Příběh nekončí zázračně ve smyslu, že by jednotlivci z rozlíceného davu, postupně jeden po druhém, nechali své kameny spadnout na zem a tiše odešli. (Jako se to stalo při Ježíšově setkání s hříšnou ženou – Jan 8) Ne, příběh končí docela realisticky, smrtí. Ale zázrak se přece jen děje: odsouzenec se modlí za odpuštění pro své své vrahy.

Co se tady stalo? O co jde?

1. Konflikty.

První církev si zvolila sedm jáhnů, kteří měli pečovat o spravedlivé rozdělování pomoci potřebným (o tom bylo kázání minule). Někteří z těchto Sedmi jsou spíš než sociálními pracovníky svědky slova. Jmenovitě Štěpán a Filip jsou kazateli; o ostatních nevíme.

Křesťanství bylo v prvních asi dvou desetiletích od židovství jen těžko rozlišitelné. Křesťané se scházeli v synagógách, kde spolu se židy diskutovali a získávali mezi nimi nové přívržence. V Jeruzalémě se účastnili chrámové bohoslužby.

Nicméně, konflikty na sebe nenechají dlouho čekat. O Petrovi a Janovi ve vězení a u výslechu před židovskou radou jsme mluvili nedávno.

Dnes jsme u Štěpána. Diakon Štěpán je provokatér, disident, radikál. Nejdřív na sebe přitahuje pozornost divy a znameními, které koná. A pak se nebojí kritizovat židovské představitele. Vyčítá jim, že popřeli svůj vlastní zákon, neboť zradili a zavraždili Spravedlivého, jehož příchod předpověděli proroci.

2. Chce nám sáhnout na chrám!

K tomu ještě si Štěpán dovoluje navazovat na Ježíše v tom, že zlehčuje významu chrámu:

...Nejvyšší nepřebývá v chrámech, vystavěných lidskýma rukama, jak praví prorok:

'Mým trůnem je nebe a země podnoží mých nohou! Jaký chrám mi můžete vystavět, praví Hospodin, a je vůbec místo, kde bych mohl spočinout? Což to všechno nestvořila má ruka?' (Sk 7,48-50)

Nečetli jsme zde nahlas většinu 7. kapitoly, je to Štěpánovo dlouhé kázání, ve kterém připomíná kořeny židovské víry, významné osoby a události s nimi spojené: mluví o Abrahamovi, Mojžíšovi, Davidovi a Šalomounovi. Mluví o vztahu víry, zákona a chrámu. A tady tvrdě narazí: chrám, kostel, to je svaté, na to nám nikdo nesmí sáhnout! To je střed naší víry, symbol Boží přítomnosti.

Kostel je dobrý, užitečný, potřebný. Je dobře, když kostel, modlitebna, místo, kde se můžeme scházet, máme a můžeme používat. Je dobře se o něj starat (i při brigádách...). Ale je to, vždy to zůstane věc služebná, pomocná. Boží přítomnost se neuzavírá do budovy, do kamene, žije tam, kde se Bůh děje, kde působí jeho Duch. V lidech, v jejich vztazích, v odvaze milovat.

Štěpán si dovoluje se kriticky dotýkat toho, co považují židovští představitelé za svaté. Jeho posluchači si přitom všimnou, že jeho tvář „září jako tvář anděla“. Podle toho kritizovaní tuší, že Štěpán mluví z Božího ducha. A to je štte ještě víc. Provokatér! On se snad i těší na to, co ho čeká! Co s tím?

3. Pohled vzhůru

Členové rady v duchu zuří, zatínají zuby... Štěpán vzhledne k nebi a informuje, co vidí. Nebesa jsou otevřená a v tom průzoru do nebe stojí Syn člověka. A dívá se dolů na nás lidi... Ježíš sám titul Syn člověka používal jako označení soudce, který přijde na sklonku věků. Nebylo přitom zcela zřejmé, zda Ježíš mluví o sobě, nebo o někom jiném. Křesťané později onoho očekávaného Syna člověka, eschatologického soudce, ztotožnili s postavou Ježíše Krista.

Když se díváme vzhůru, nutně odhlédneme od dění na zemi. Štěpán při pohledu vzhůru vidí, že nebe je otevřené. Co to znamená? Pán Bůh o mně ví, i Syn člověka, který je v nebi také, o mně ví. I o vás/o nás všech v nebi vědí. Pro Pána Boha nikdo není ztracený, bezejmenný, i kdyby skončil zapomenutý pod hromadou kamení nebo zmrzlý na lavičce v parku.

Dav kolem Štěpána už nezuří jen v duchu, ale začíná křičet, lidé berou kameny, vedou Štěpána za město. Jak se opovažuje brát si do úst, na pomoc Boha a jeho soud! To je nejen provokace, to je rouhání.

Dav hází kamení.

Štěpán se modlí. Je to poprvé, co se o někom píše, že se modlí k Ježíši. „Pane Ježíši, přijmi mého ducha.“ Štěpán zahlédl Ježíše v nebi; on už prošel utrpením, odsouzením, smrtí, hrobem. A je v nebi.

Pak Štěpán klesne na kolena. Možná bolestí a vyčerpáním. Ale jeho modlitba ještě neskončila. Umíraje zvolá mocným hlasem: „Pane, odpusť jim tento hřích.“ Až potom zemře.

4. O 19 století později.

V Německu 30. let minulého století přicházelo ohrožení nenápadně. Hitler v programu NSDAP z roku 1920 mluví o tom, že strana podporuje „pozitivní křesťanství“. Má se mj. jednoznačně vymezit proti židům. Tlak na církev je zpočátku nenápadný, Německá církev se většinově přidá na stranu nacistického režimu, včetně protižidovského směřování.

Jako odpor proti tomu se utvoří Vyznávající církev, která je tvrdě pronásledována. Jedním z lidí v ní nejaktivnějších je člověk podobný biblickému diakonovi a mučedníkovi Štěpánovi, Dietrich Bonhoeffer. Zapojí se i do přípravy atentátu na Hitlera. V listech z vězení vyjadřuje své zklamání z církve. Téměř na konci války je popraven ve Flossenbürgu.

Poslední Bonhoefferovy chvíle před popravou popsal lékař SS, který u popravky byl jako úřední osoba. Lékař, který byl u mnoha poprav, dosvědčil, že nikdy neviděl odsouzence tak klidného a vyrovnaného jako byl Bonhoeffer. Nezachovala se slova jeho poslední modlitby, ale v posledním vzkazu příteli mluvil o tom, že konec, který se blíží, přijímá jako nový začátek. A že věří, že křesťanství se stane všesvětovým bratrstvím.

Pane Bože, i my bychom rádi hleděli do budoucnosti s hlavou vztyčenou k nebi, k modlitbě, k tobě. Posiluj naši víru, prosíme. Amen.

Píseň: 656 *Stůj při mně stůj*

Ohlášky

Píseň: 697 *V své rozličné úzkosti*

Přímlovná modlitba, Otče náš

Poslání: Buďte připraveni a vaše lampy ať hoří. (Lk 12,35)

Požehnání: Moc předivná nás tiše obestírá...

Píseň: 620 *Moc předivná*